

❀ นางประนอม ทองประศาสน์ ❀
ประเภทเครื่องทอ (ผ้าไหมมัดหมี่)

ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่

“ผ้าไหมมัดหมี่” นับเป็นศิลปะการทอผ้าท้องถิ่นอย่างหนึ่งทางภาคอีสานของไทย ที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นด้วยวิธีการทำลวดลายบนผ้ามัดหมี่ด้วยการนำเอาเชือกมามัดด้ายหรือมัดเส้นไหมตามลวดลายที่ได้ออกแบบไว้ การมัดและย้อมลายจะมีการทำทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง การย้อมผ้ามัดหมี่โบราณนิยมย้อมด้วยสีธรรมชาติ เช่น ครั่ง คราม เปลือกไม้ เป็นต้น ซึ่งตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ได้มีการทอผ้าไหมมัดหมี่กันอย่างแพร่หลาย หญิงสาวในหมู่บ้านต้องเรียนรู้และฝึกหัดการทอผ้ามาตั้งแต่เด็กจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ผู้คนโดยส่วนใหญ่นิยมสร้างสรรค์ผ้าไหมมัดหมี่ในแบบโบราณ เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาของท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปตามเวลา

ผ้าไหมมัดหมี่

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางประนอม ทองประศาสน์ เกิดและเติบโตที่ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ครอบครัวได้มีอาชีพทอผ้าไหมมัดหมี่ทำให้นางประนอมได้เห็นครอบครัวทอผ้ามาโดยตลอด จึงเกิดเป็นความรักและความผูกพันกับงานหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ เมื่ออายุได้เพียง 10 ปี นางประนอมจึงได้เรียนรู้ขั้นตอนในการทอผ้าจากนางม้วย หล้ามาชน ผู้เป็นแม่และนายทองสุข จันธวงค์ ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านที่มีความชำนาญด้านการทอผ้าไหมมัดหมี่คนสำคัญของชุมชน

นางประนอมได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ในการทอผ้าไหมมัดหมี่อยู่เสมอ จนสามารถขึ้นกี่ทอผ้าได้สำเร็จ เมื่อเริ่มมีทักษะและความชำนาญทำให้นางประนอมสามารถสร้างสรรค์ผลงานผ้าไหมมัดหมี่ที่มีความวิจิตรสวยงาม และยึดเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวตั้งแต่นั้นมา

นางประนอมได้สืบสานงานหัตถกรรมการทอผ้าไหมมัดหมี่จากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในทุกขั้นตอน และได้เผยแพร่ความรู้ที่ตนมีทั้งหมดให้แก่ผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นเวลากว่า 58 ปีมาแล้ว

ผ้าไหมมัดหมี่

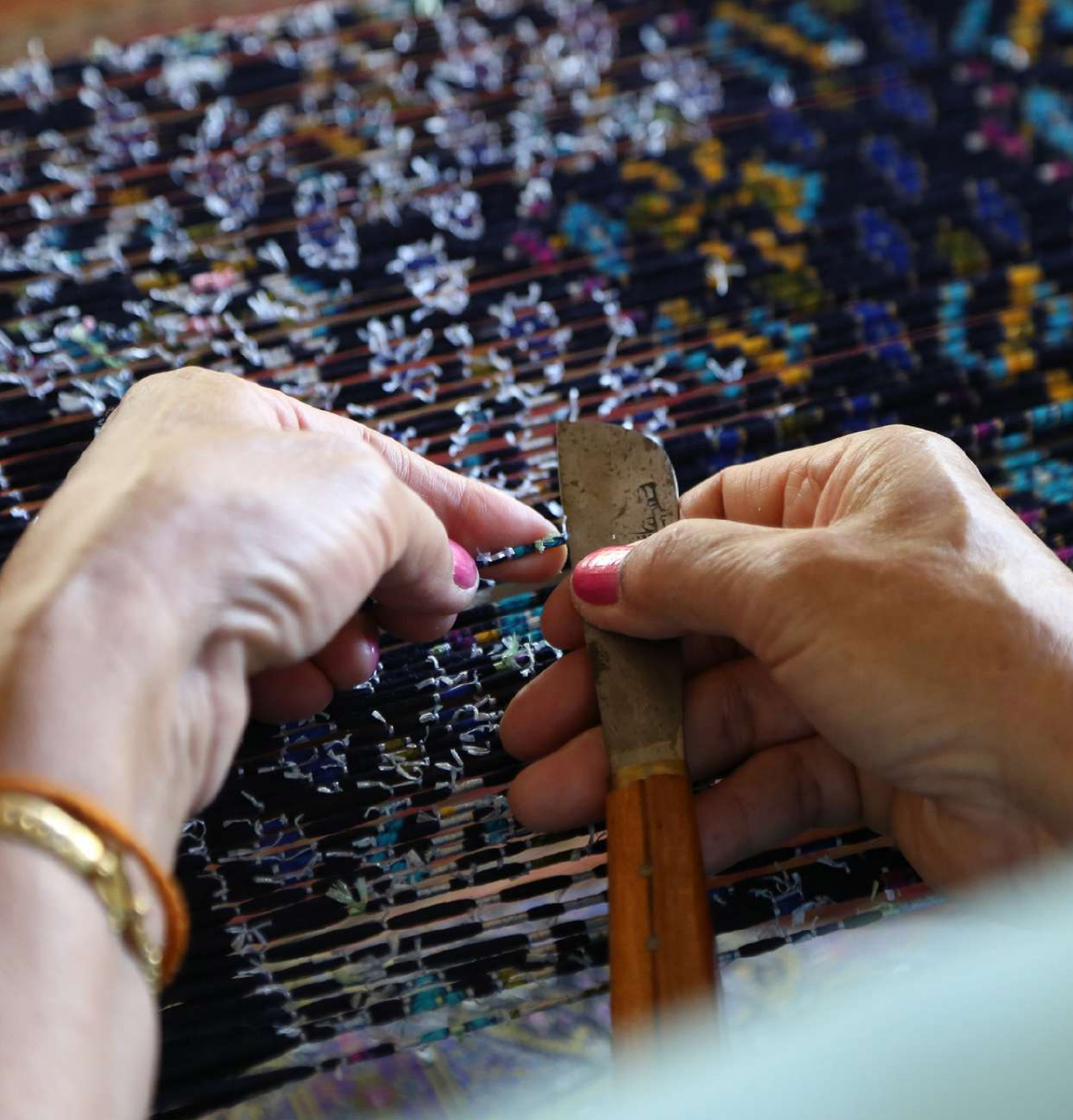

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

ผ้าไหมมัดหมี่เป็นงานหัตถกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงทักษะฝีมือของช่างในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งกว่าจะได้ผ้าไหมมัดหมี่ในแต่ละผืนนั้น ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญจากการมัดหมี่ โดยนำเส้นไหมที่คั้นแล้วไปใส่ในโองหมี่ ทำการมัดด้วยเชือกหรือด้ายเพื่อให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ และนำไปย้อมสีจนเกิดเป็นเส้นไหมที่มีความสวยงาม เมื่อนำไปทอจะเกิดเป็นลวดลายที่มีความวิจิตรงดงาม เป็นเอกลักษณ์ และด้วยนางประนอมมีความรักและความผูกพันในงานทอผ้าไหมมัดหมี่มาตั้งแต่เด็ก จึงสามารถทอผ้าไหมมัดหมี่ได้อย่างละเอียด ลวดลายมีความวิจิตรสวยงาม เป็นที่ชื่นชอบของผู้คนโดยทั่วไปที่พบเห็น

ผ้าไหมมัดหมี่

นางประนอม นับเป็นช่างที่มีฝีมือและมีความชำนาญด้านการทอ “ผ้าไหมมัดหมี่” คนสำคัญที่ยังคงเอกลักษณ์การทอผ้าไหมมัดหมี่แบบโบราณไว้ทุกประการ นางประนอม ได้นำลวดลายโบราณที่ได้มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาสร้างสรรค์ลงบนผืนผ้า ได้อย่างงดงาม เช่น ลายข้าวหลามตัด ลายกง ลายปลาชิว ลายขอพระเทพ ลายนาคเกี้ยว ลายต้นสนใหญ่ ลายนกยูง เป็นต้น

ผ้าไหมมัดหมี่

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

เอกลักษณ์ผลงาน ทอผ้าไหมมัดหมี่ฝีมือนางประนอม อยู่ที่การเลี้ยงหม่อนไหม เพื่อให้ได้ไหมที่มีคุณภาพ ไหมที่มาจาก การเลี้ยงของนางประนอมจะมีลักษณะเส้นตรง และเมื่อนำมาทอเป็นผืนผ้าผลงานจะมีความเรียบเนียน เงามาม มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้นางประนอมนับเป็นช่างที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา ลวดลายที่มาจากบรรพบุรุษให้มีความทันสมัยและงดงามมากยิ่งขึ้น เช่น ลายประตูลีลา ลายสาหร่ายทรงธรรม ลายประเพณีแรกนาขวัญ เป็นต้น มีการเลือกใช้สีที่มีความหลากหลายมาพัฒนาให้ผลงานมีสีสันโดดเด่นสะดุดตาแก่ผู้ที่พบเห็น โดยนางประนอม จะใส่ใจในทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่การเลี้ยงหม่อนไหม การย้อมสี และการทอ ทำให้ ผลงานที่มาจากฝีมือนางประนอมมีความสมบูรณ์ วิจิตรงดงาม ผืนผ้ามีความงาม เรียบลื่น

ผลงานจากการสร้างสรรค์ด้วยทักษะความชำนาญที่นางประนอมมีความภาคภูมิใจที่สุด คือ ผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้รับพระราชทานรางวัลชนะเลิศระดับอาเซียนจาก สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นับเป็น ความภาคภูมิใจสูงสุดในชีวิตของนางประนอม

ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่

การถ่ายทอดความรู้และการพัฒนาผลงาน

นางประนอมถือได้ว่าเป็นผู้นำด้านการสร้างสรรค์งานผ้าไหมมัดหมี่คนสำคัญของ ตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ที่ยังคงอนุรักษ์กระบวนการขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานแบบดั้งเดิมในทุกประการ และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้งานผ้าไหมมัดหมี่

นางประนอมจึงมีความตั้งใจที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งหมดให้แก่เด็กและเยาวชน โดยนางประนอมได้มีโอกาสเดินทางไปเป็นวิทยากรสอนงานผ้าไหมมัดหมี่ตามโรงเรียน หรือวิทยาลัยต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อหวังให้เด็กรุ่นใหม่สืบสานงานหัตถกรรมแขนงนี้สืบต่อไป ในด้านการพัฒนาผลงาน นางประนอมพัฒนาในเรื่องของการย้อมสีให้สีมีความหลากหลายจากสมัยก่อนที่มีเพียง สีดำ สีแดง สีน้ำเงิน นางประนอมจึงปรับให้สีมีความสดใสมากขึ้น เช่น สีฟ้า สีชมพู สีเหลือง เป็นต้น จนกลายเป็นที่ชื่นชอบของผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก